

Podróże w czasie
ROZKŁAD MATERIAŁU I PLAN WYNIKOWY Z HISTORII
DLA KLASY VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Niniejsza propozycja rozkładu materiału i planu wynikowego została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

Podstawa programowa, opublikowana w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 roku (Dz.U. z 2017 r., poz. 356), wprowadziła nowy system nauczania i wychowania. Zostały w niej określone cele kształcenia sformułowane w języku wymagań ogólnych oraz treści nauczania i oczekiwane umiejętności uczniów wyrażone w języku wymagań szczegółowych.

Ponieważ wymagania ogólne (ujęte w trzech obszarach: I. Chronologia historyczna, II. Analiza i interpretacja historyczna, III. Tworzenie narracji historycznej) odnoszą się do umiejętności nabywanych w toku całego kształcenia historycznego, plan wynikowy uwzględnia tylko wymagania szczegółowe dotyczące poszczególnych jednostek lekcyjnych.

Cele i materiał poszczególnych tematów zostały sformułowane w ujęciu operacyjnym i zakwalifikowane na dwa poziomy wymagań: podstawowy (P) i ponadpodstawowy (PP).

Przedstawiony plan wynikowy jest jedynie propozycją rozwiązań metodycznych, z której nauczyciel może skorzystać, dostosowując ją do kryteriów oceniania sporządzonych na potrzeby jego uczniów.

PUNKT PODSTAWY PROGRAMOWEJ	TEMAT	LICZBA GODZIN	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
			ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIĘJĘTNOŚCI
	Czego będziemy się uczyć w klasie VI szkoły podstawowej?	1	Zapoznanie uczniów z tematyką zajęć i przedmiotowym systemem oceniania. Omówienie zasad kontroli i oceny osiągnięć ucznia.		
VIII.1), VIII.2)	1. Wielkie odkrycia geograficzne	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1492, 1498, 1519–1522 (P), 1453 (PP), • postacie: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana (P), • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych (PP), • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków (PP), • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indie, kolonia (P), Daleki Wschód, przyprawy korzenne, karawela, karaka, ludobójstwo (PP), • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami (PP), • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków (P), • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii (P), • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana (P), • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami (P), • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii (P), • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych (PP), • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych (PP), • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę (PP), • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem (P), • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana (PP), • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w. (P), • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację (PP), • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów (PP), • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent (PP).

IX.1)	2. Renesans w Europie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450 (PP), • postacie: Michała Anioła, Leonarda da Vinci, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza (P), • ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu) (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: humaniści, odrodzenie (renesans) (P), człowiek renesansu, teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, teleskop (PP), • znaczenie wynalezienia druku (P), • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech (PP), • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie (PP), • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści (P), • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu (P), • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu (P), • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu (PP), • porównać średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata (PP), • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii (PP), • dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu (PP), • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w. (PP).
IX.2)	3. Reformacja w Europie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1517 (P), 1536, 1555 (PP), • postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina (P), • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem (PP), • postanowienie pokoju w Augsburgu (PP), • główne założenia kalwinizmu (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luteranski), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński) (P), nepotyzm, protestanci, kaznodzieja, Rzesza (PP), • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją (P), • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech (PP), • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w. (PP), • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji (PP), • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra (PP), • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina (PP), • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech (PP), • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech (PP), • określić zasięg reformacji w Europie (P), • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane (P), • sformułować wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację (PP), • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi (PP).

IX.3)	4. Reforma Kościoła katolickiego	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1542, 1545–1563, 1559 (PP), • postacie: Ignacego Loyoli (P), Giordana Bruna (PP), • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu (PP), • postanowienia soboru trydenckiego (P), • cele istnienia zakonu jezuitów (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuici, sobór trydencki, kontrreformacja, <i>Indeks ksiąg zakazanych</i> (P), Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie (PP), • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem (PP), • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego (PP), • przedstawić działalność Świętego Oficjum (PP), • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza (PP), • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji (PP), • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i> (P), • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i> (PP), • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów (PP), • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów (PP), • przedstawić działalność jezuitów (PP), • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego (PP).
	Początki epoki nowożytnej (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			
IX.4)	5. Czasy zyguntowskie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1525, 1572 (P), 1563–1570 (PP), • postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, Albrechta Hohenzollerna (P), Barbary Radziwiłłówny (PP), • ramy chronologiczne czasów zyguntowskich i złotego wieku (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hołd pruski (P), • znaczenie pojęcia: złoty wiek (P), • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego (P), • opisać działalność królowej Bony (PP), • scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego (PP), • przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim (PP), • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej (PP), • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i> (PP), • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta (PP), • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów (P), • ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta (PP), • uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy (PP).

IX.6)	6. Tolerancja religijna w Polsce	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564 (PP), • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tolerancja religijna (P), kolegia jezuickie, arianie (bracia polscy), Sejm Czterech Ziem, jidysz (PP), • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie (PP), • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień” (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra (PP), • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta (PP), • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji (P), • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów” (P), • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików (PP), • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich (PP), • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich (PP), • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich (PP), • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w. (PP).
IX.5)	7. Gospodarka dawnej Polski	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520 (PP), • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego (P), • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki (PP), • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz (P), system folwarczno-pańszczyźniany, spław zboża, flisacy (PP), • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy (PP), • motywy, którymi kierowała się szlachta, powiększając folwarki (PP), • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy (P), • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego (PP), • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej (P), • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami (PP), • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożnienia żywności (PP), • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w. (PP), • opisać los chłopów w XV i XVI w. (PP), • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa (PP), • opisać, jak spławiano zboże do Gdańska (PP), • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim (PP), • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego (PP), • analizować dane statystyczne (PP), • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w. (PP).

IX.6)	8. Renesans w Polsce	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stańczyka (P), • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta (PP), • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie (P), • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: włoszczyzna (P), arrasy, Akademia Zamojska (PP), • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw (P), • opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu (P), • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu (PP), • scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu (PP).
IX.7)	9. Unia lubelska	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569 (P), • okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina (PP), • postanowienia unii lubelskiej (P), • ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona, Rzeczpospolita, unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów (P), polonizacja (PP), • przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r. (PP), • z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą (P), • scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii (PP), • omówić przebieg obrad sejmiku w Lublinie (PP), • wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej (P), • scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę (PP), • wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy (P), • wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów (PP), • dokonać oceny unii lubelskiej (PP).

X.1), X.2)	10. Bezkrólewie i wolna elekcja	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1573 (PP), • postać: Henryka Walezego (P), • główne narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w. (P), • postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wolna elekcja, konfederacja warszawska, absolutyzm, artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i> (P), konfederacje wojewódzkie, interreks (PP), • znaczenie aktu konfederacji warszawskiej (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować Rzeczpospolitą w drugiej połowie XVI w. (PP), • wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego (PP), • przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia (PP), • wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję (P), • opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji (PP), • wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą (PP), • wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich (PP), • wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i> (P), • dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji (PP).
	Złoty wiek (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			
XI.1)	12. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1587 (P), 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618 (PP), • postacie: Zygmunta III Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego (P), Dymitra Samozwańca (PP), • lata panowania dynastii Wazów w Polsce (P), • warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hetman (P), wielka smuta, dymitriada (PP), • dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową (P), • motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego (PP), • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczpospolitej ze Szwecją (PP), • scharakteryzować politykę władców Szwecji (PP), • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego (P), • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską (P), • wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem (PP), • scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego (PP), • ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego (PP), • dostrzec wpływ konfliktu Rzeczpospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw (PP).

XI.1)	13. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1620, 1621, 1626, 1629 (PP), • warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek (P), • czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim byli Kozacy (P), • scharakteryzować relacje między Rzeczpospolitą i Turcją w XVI w. (PP), • przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją (PP), • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629 (P), • określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczypospolitej miały konflikty w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. (PP), • ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy (PP), • wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. (PP), • dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek (P).
XI.2)	14. Powstanie Chmielnickiego	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1648 (P), 1635, 1649, 1651, 1654 (PP), • postacie: Władysława IV Wazy, Bohdana Chmielnickiego, Jana II Kazimierza (P), Jeremiego Wiśniowieckiego (PP), • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r. (PP), • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy (PP), • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie (P), • warunki ugody zborowskiej i postanowienia ugody w Perejasławiu (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków (PP), • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków (P), • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego (PP), • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami włączyła się Moskwa (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy (P), • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski (PP), • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych (PP), • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie (P), • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie (PP), • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego (PP), • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie (PP), • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania (PP).

XI.3)	15. Potop	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660 (P), 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667 (PP), • postaci: Stefana Czarnieckiego (P), Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła (PP), • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim (P), • warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: potop (P), • związek między zawarciem ugody w Perejasławiu a wybuchem wojny Rzeczypospolitej z Moskwą (PP), • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego (PP), • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r. (P), • wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją (PP), • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką (P), • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego (PP), • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą (PP), • ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i z Moskwą na dalsze losy Rzeczypospolitej (PP).
XI.4)	16. Kryzys Rzeczypospolitej	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1668 (P), 1652, 1658, 1666 (PP), • okoliczności, w jakich po raz pierwszy została zastosowana zasada <i>liberum veto</i> (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magnateria, „złota wolność”, <i>liberum veto</i> (P), dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności (PP), • jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667 (PP), • dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej (PP), • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w. (PP), • wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w. (PP), • dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmów (PP), • wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności (PP), • przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i> (P), • wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów (P), • wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej (P), • dokonać oceny sytuacji Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. (PP).

XI.1)	17. Wojny z Turcją	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1683 (P), 1672, 1673, 1699 (PP), • postacie: Jana III Sobieskiego (P), Kara Mustafy (PP), • warunki pokoju w Karłowicach (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odsiecz Wiednia (P), jasyr, wielki wezyr (PP), • dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją (PP), • dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją (P), • dostrzec znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją (PP), • przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego (PP), • ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego (PP).
XI.5)	18. Barok i sarmatyzm	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1568 (PP), • postać: Rembrandta (PP), • okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku (PP), • ramy chronologiczne epoki baroku (PP), • główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: barok, sarmatyzm (P), lęk przed pustką, świątłocień (PP), • związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans (PP), • scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. (PP), • scharakteryzować architekturę i rzeźbę baroku (PP), • podać przykłady budowli barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie (P), • scharakteryzować polskie malarstwo barokowe (PP), • wymienić główne cechy ideologii sarmackiej (P), • dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. (PP).
	Rzeczpospolita w XVII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			
XII.1)	19. Absolutyzm we Francji	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1661, 1685 (PP), • postacie: Ludwika XIV (P), Henryka IV, Jeana Baptiste'a Colberta, Moliera (PP), • cele polityki Richelieu (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm, monarchia absolutna (P), • czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha (P), • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV (PP), • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości (PP), • omówić politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV (PP), • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV (PP), • wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV (P), • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV (PP).

XII.1)	20. Monarchia parlamentarna w Anglii	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1689 (PP), • postać: Wilhelma III Orańskiego (PP), • organizację parlamentu angielskiego (P), • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, monarchia parlamentarna (P), chwalebna rewolucja, Deklaracja praw (PP), • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna (P), • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r. (PP).
XII.2)	21. Oświecenie w Europie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza (P), Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera (PP), • elementy starego ładu (P), • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. (P), • ramy chronologiczne epoki oświecenia (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stary ład, oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy (P), filozofowie, deizm, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu (PP), • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu ładowi (P), • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka (P), • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w. (PP), • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia (PP), • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy (P), • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i> (PP), • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce (PP).
XII.4)	22. Nowe potęgi w Europie	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1701 (PP), • postać: Fryderyka II Wielkiego (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm oświecony (P), Królestwo Prus, militarizm (PP), • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne reformy Fryderyka II Wielkiego (PP), • wskazać na mapie Prusy oraz obszary, o które to państwo powiększyło się w ciągu XVIII w. (P), • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski (PP), • ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu (PP).

XIV.1), XIV.2)	23. Powstanie Stanów Zjednoczonych	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 4 lipca 1776 (P), 1773, 1781, 1783, 1787, 1791 (PP), • postacie: Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego (P), • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii (PP), • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość (PP), • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości (P), Korona Brytyjska, „bostońska herbatka”, Karta praw (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej (PP), • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami (PP), • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość (PP), • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości (PP), • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych (P), • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa (PP), • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych (P), • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych (PP), • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny (PP).
XV.	24. Początek rewolucji francuskiej	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789 (P), • postać: Ludwika XVI (P), • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej (P), • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: burżuazja, rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka (P), Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w. (PP), • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji (P), • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji (PP), • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym (PP), • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii (PP), • dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela (P), • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela (PP).

XV.	25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794 (PP), • postać: Maksymiliana Robespierre'a (P), • najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jakobini, wielki terror (P), monarchia konstytucyjna, prawica, lewica, centrum, powstanie w Wandei, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, (PP), • przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo” (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego (PP), • przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji (PP), • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r. (PP), • omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią (PP), • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką (P), • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI (PP), • przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki (PP), • dostrzec przyczyny popularności jakobinów (PP), • wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru (P), • ocenić dokonania rewolucji francuskiej (PP).
	Europa i Ameryka w XVII i XVIII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			
XIII.	26. Czasy saskie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733 (P), 1700, 1709, 1717 (PP), • postaci: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, Stanisława Konarskiego (P), Karola XII (PP), • ramy chronologiczne czasów saskich (P), • postanowienia sejmu niemieckiego (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy saskie (P), sejm niemy, Collegium Nobilium, pijarzy (PP), • w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej (P), • wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu (PP), • wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego (PP), • przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej (PP), • wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II (P), • scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III (PP), • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium (PP), • ocenić czasy saskie (PP).

XVI.1), XVII.1)	27. Ostatni król Polski	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1768, 1772 (P), 1765, 1767, (PP), • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego (P), • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. (PP), • państwa uczestniczące w I rozbiorze Polski (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Familia (Czartoryscy), Szkoła Rycerska. prawa kardynalne (PP), • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji (PP), • przyczyny I rozbioru Polski (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich (PP), • wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji (PP), • wymienić główne reformy przeprowadzone przez króla krótko po elekcji (P), • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska (PP), • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r. (PP), • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski (PP), • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbior Polski (PP). • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku I rozbioru (PP), • wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczpospolitej w trakcie I rozbioru (P).
XVI.1), XVI.4)	28. Czasy stanisławowskie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773 (PP), • postaci: Tadeusza Rejtana, Hugona Kołłątaja, Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcella Bacciarellego, Canaletta (PP), • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich (P), • cele istnienia Komisji Edukacji Narodowej (KEN) (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Komisja Edukacji Narodowej, czasy stanisławowskie, obiady czwartkowe (P), Rada Nieustająca, klasycyzm (PP), • przyczyny utworzenia KEN (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego (PP), • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i> (PP), • scharakteryzować system edukacji w Rzeczpospolitej przed utworzeniem KEN (PP), • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN (PP), • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia (PP), • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie (P), • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej (PP), • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczpospolitej w czasach stanisławowskich (PP), • ocenić czasy stanisławowskie (PP).

XVI.2)	29. Konstytucja 3 maja	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 3 maja 1791 (P), 1788, 1788–1792, 1790 (PP), • postacie: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego (PP), • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej (P), • najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego (PP), • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa, Straż Praw (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego (PP), • przedstawić stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej (PP), • przedstawić okoliczności zwołania sejmiku walnego (PP), • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego (PP), • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej (PP), • porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 r. i po tej dacie (PP), • wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja (P), • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej (PP).
XVI.3), XVII.1)	30. II rozbiór Polski	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1793 (P), 1792 (PP), • postacie: Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki (P), Ksawerego Branickiego (PP), • państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja targowicka (targowica) (P), Order Virtuti Militari (PP), • dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja (PP), 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej (PP), • ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką (PP), • przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja (PP), • porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską (PP), • wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich (PP), • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku II rozbioru (P), • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku II rozbioru (PP), • przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmiku w Grodnie (PP), • ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego (PP).

XVII.1), XVII.2), XVII.3)	31. Upadek Rzeczypospolitej	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795 (P), • postać: Antoniego Madalińskiego (PP), • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego (P), • postanowienia Uniwersału połanieckiego (PP), • państwa uczestniczące w III rozbiórze Polski (P), • główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy (P), Uniwersał połaniecki (PP), • znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami (P), • dlaczego Rzeczpospolita upadła (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórze (PP), • przedstawić plany polskich patriotów (PP), • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego (P), • dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska (PP), • dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego (PP), • wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego (P), • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru (P), • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru (PP), • rozróżniać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej (PP).
	Ostatnie stulecie I Rzeczypospolitej (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

XVIII.1)	32. Podboje Napoleona	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1804 (P), 1795, 1796, 1799, 1801 (PP), • postać: Napoleona Bonapartego (P), • postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r. (PP), • cel powstania Kodeksu Napoleona (PP), • cele polityczne Napoleona (P), • ramy chronologiczne wojen napoleońskich (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyktatoriat, kampania włoska, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona (PP), • znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa (PP), • związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich dyktatoriat przejął władzę we Francji (PP), • scharakteryzować rządy dyktatoriatu (PP), • opisać działalność Napoleona we Włoszech (PP), • wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji (P), • przedstawić działalność Napoleona w okresie konsultatu (PP), • wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona (P), • przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie (P), • dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona (PP), • określić, jak zmieniało się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona (PP), • wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich (PP), • ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona (PP).
XVIII.2)	33. Po III rozbiórce Polski	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1806 (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jakie motywy kierowały Napoleonem (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona (PP), • scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej (PP), • przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemię polskie (PP).
XVIII.1), XVIII.2)	34. Księstwo Warszawskie	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815 (P), 1808, 1809, 1812, 1813 (PP), • postać: Józefa Poniatowskiego (P), • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego (P), • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Armia (P), sto dni Napoleona, bitwa narodów (PP), • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu (PP), • powody rozczerowania Polaków Księstwem Warszawskim (P), • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem (PP), • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego (PP), • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego (P), • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. (P), • opowiedzieć o bitwie pod Somosierrą (PP), • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją (PP), • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję (PP), • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona (PP), • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków (PP).

	Okres napoleoński (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			